

Vennootschapsbijdrage

Op 1 juli 1992 werd als bijkomende financiering voor het stelsel van de zelfstandigen een eenmalige vennootschapsbijdrage ingevoerd. Die werd vanaf 1 januari 1993 voortgezet als een jaarlijkse bijdrage. Deze bijdrage nam over de periode 1992 tot 2012 toe van 33,4 miljoen euro tot 210 miljoen euro.

De bijdrage wordt geïnd door socialeverzekeringsfondsen en de Nationale Hulpkas, een afzonderlijke entiteit binnen het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ). Het RSVZ zorgt vooral voor de aansluiting van de vennootschappen bij de socialeverzekeringsfondsen of de Nationale Hulpkas. De directie-generaal (DG) Zelfstandigen binnen de FOD Sociale Zekerheid controleert de fondsen en de Nationale Hulpkas en geeft in overleg met het RSVZ duiding aan het reglementair kader.

Het Rekenhof ging na in welke mate de regelgeving, de organisatie en de procedures bij het RSVZ en de FOD Sociale Zekerheid een correcte en doelmatige inning van de vennootschapsbijdrage waarborgen en of deze bijdrage afdoende wordt opgevolgd en waar nodig bijgestuurd.

De regelgeving vertoont een aantal onvolkomenheden. Het RSVZ en de FOD Sociale Zekerheid proberen daar vaak een oplossing voor te vinden door de regelgeving te interpreteren in een nota voor de socialeverzekeringsfondsen. Op zich is dat positief maar de interpretatie is soms niet eenduidig of vindt geen steun in de regelgeving. Soms ontbreken instructies (zoals voor de toepassing van de bijdrage voor buitenlandse vennootschappen). Het Rekenhof vond ondermeer volgende specifieke knelpunten in de regelgeving:

- Een dubbele voorwaarde bepaalt of een vennootschap de bijdrage moet betalen: een vennootschap zijn en onderworpen zijn aan de vennootschapsbelasting of belasting der niet-inwoners. Die dubbele voorwaarde leidt niet alleen tot interne interpretatieverschillen, maar ook tot verschillen met het door de FOD Financiën bepaalde toepassingsgebied voor de vennootschapsbelasting en de belasting der niet-inwoners.
- De hoogte van de vennootschapsbijdrage wordt berekend op basis van het balanstotaal. De regelgeving en de toepassing ervan door de administratie houden echter geen rekening met vennootschappen die geen balans hoeven neer te leggen of die deze niet of te laat neerleggen.
- Ook de toepassing van de verschillende vrijstellingen zorgt voor problemen. Zo worden vennootschappen in vereffening, faillissement of gerechtelijke reorganisatie vrijgesteld van de bijdrage, maar de regelgeving daarover bevat enkele lacunes die soms leiden tot een ongelijke behandeling van vennootschappen. De pragmatische oplossingen voor de vrijstelling wegens inactiviteit van de vennootschap zijn dan weer niet helemaal in overeenstemming met de regelgeving en bij de vrijstelling voor jonge personenvennootschappen zijn de voorwaarden moeilijk controleerbaar.

Daarnaast kunnen de procedures bij het RSVZ en de FOD Sociale Zekerheid op een aantal punten worden bijgestuurd:

- Het Rekenhof stelde tekortkomingen vast bij de procedure om vennootschappen te detecteren die zich niet of niet tijdig aansluiten. Die tekortkomingen kunnen zowel van externe aard zijn, zoals fouten in gegevens bezorgd door de Kruispuntbank van de Ondernemingen,

- als van interne aard, zoals fouten in het repertorium van vennootschappen bij het RSVZ en een gebrek aan opvolging. Dat leidt ertoe dat actieve vennootschappen niet worden aangesloten.
- In “behartigenswaardige” gevallen of bij overmacht mag het RSVZ afzien van een verhoging van de bijdrage wegens laattijdige betaling. Deze begrippen zijn niet verder omschreven. Daarnaast ziet het RSVZ automatisch af van kleine verhogingen.
  - De FOD Sociale Zekerheid heeft zijn controles op de socialeverzekeringsfondsen de laatste jaren verbeterd. Het Rekenhof stelt echter vast dat de controles nog te veel dossiergericht zijn, terwijl controles van processen of systemen voor de fondsen meer toegevoegde waarde zouden bieden. De FOD Sociale Zekerheid en het RSVZ zouden op het vlak van die controle ook nauwer met elkaar kunnen samenwerken.

Ook de evaluatie en bijsturing van de vennootschapsbijdrage kan beter. De beleidsmaatregel, ruim twintig jaar oud, is nog nooit in zijn geheel geëvalueerd. Het Rekenhof stelde vast dat er weliswaar informatie over de bijdrage wordt verzameld en gerapporteerd maar dat die informatie onvoldoende is verwerkt om voor het beheer of het beleid van nut te zijn.

Het RSVZ wordt aangestuurd op basis van een bestuursovereenkomst waarin meetbare doelstellingen zijn opgenomen die gekoppeld zijn aan normen. Deze normen zijn voor de vennootschapsbijdrage echter ruim.

Het RSVZ en de FOD Sociale Zekerheid informeren de socialeverzekeringsfondsen aan de hand van nota's die op een interactief platform worden gepubliceerd. Dat is een goed initiatief. Het Rekenhof stelde wel vast dat opeenvolgende nota's soms verwarring scheppen en sommige standpunten daarin door één van beide overheidsdiensten niet worden gedeeld. In het algemeen brengen het grote aantal nota's en compilaties van vragen en antwoorden over deze nota's de raadpleging ervan in het gedrang.

Het Rekenhof beveelt aan te onderzoeken welke aanpassingen aan de regelgeving, de procedures en de organisatie van de vennootschapsbijdrage de beleidsmaatregel efficiënter kunnen maken. De maatregel zou kunnen worden vereenvoudigd en er zou moeten worden gestreefd naar een meer gelijke behandeling van de vennootschappen. Het Grondwettelijk Hof heeft de vennootschapsbijdrage als een belasting gekwalificeerd. Op basis daarvan kan een fiscalisering van de bijdrage worden overwogen, waarbij ze wordt geïnd door de FOD Financiën en de ontvangst wordt toegewezen aan het sociaal statuut van de zelfstandigen.

De minister van Middenstand, KMO's, Zelfstandigen en Landbouw antwoordde dat in 2012 de opdracht werd gegeven een inventaris op te stellen van de te wijzigen regelgeving. Als gevolg hiervan werd recent een bepaling over de toepassing van de vrijstelling in geval van gerechtelijke reorganisatie aangepast. Andere noodzakelijke aanpassingen zullen aan haar opvolger worden voorgelegd.